

EFEKTIVITA VIRTUÁLNÍHO CO-TEACHINGU

EFFECTIVENESS OF VIRTUAL CO-TEACHING

Zuzana Svobodová

Katedra andragogiky a managementu vzdělávání, Pedagogická fakulta, Univerzita Karlova, Praha

Abstrakt

Príspevek predstaví výsledky projektu TL03000133 podpořeného Technickou agenturou České republiky (TAČR), který se věnoval výzkumu nové metody virtuálního co-teachingu, tedy o spolupráci dvou vzdělavatelů, kdy jeden z nich byl ve třídě přítomen virtuálně. Výzkum probíhal ve dvou hlavních výzkumných etapách a opíral se o kvalitativní metody (především rozhovory a pozorování) a o pedagogický experiment. Cílem projektu bylo ověřit efektivitu virtuálního co-teachingu, identifikovat jeho možnosti, překážky a bariéry. V průběhu projektu byl virtuální co-teaching na základě výsledků výzkumu optimalizován a byly nastaveny postupy pro zvyšování pozitivního dopadu virtuálního co-teachingu na žáky.

Klíčová slova: co-teaching; virtuální co-teaching; bariéry; inovativní výuka; experiment

Abstract

The paper presents the results of the TL03000133 project supported by the Technical Agency of the Czech Republic (TAČR), which was dedicated to the research of a new method of virtual co-teaching, i.e. the collaboration of two educators, where one of them was present in the classroom virtually. The research was conducted in two main research stages and relied on qualitative methods (mainly interviews and observations) and a pedagogical experiment. The aim of the project was to test the effectiveness of virtual co-teaching, identifying its opportunities, obstacles and barriers. In the course of the project, virtual co-teaching was optimized based on the research results and procedures were set up to increase the positive impact of virtual co-teaching on students.

Keywords: co-teaching; virtual co-teaching; barriers; innovative teaching; experiment

1 ÚVOD

Virtuální co-teaching je metoda vyvinutá v rámci projektu TAČR, která se opírá se o standardní metody co-teachingu a rozšiřuje je o virtuální složku. Cílem projektu bylo ověřit efektivitu virtuálního co-teachingu, identifikovat jeho možnosti, překážky a bariéry. Virtuální co-teaching byl na základě výsledků optimalizován a byly nastaveny postupy pro zvyšování pozitivního dopadu na žáky. Projekt probíhal v letech 2020–2023 na Katedře andragogiky a managementu vzdělávání PedF UK. Výsledky byly určeny do pedagogické praxe a cílily na skutečné ovlivnění edukační reality v českých školách.

2 TEORIE

Co-teaching je širokým pojmem, který zahrnuje spolupráci minimálně dvou vzdělavatelů při plánování výuky, uskutečňování vzdělávacího procesu a vyhodnocování výuky pro skupiny učících se (Spilková et al., 2015; Fluijt et al., 2016). Původně se využíval především v prostředí speciální pedagogiky, protože umožňoval lepší individualizaci a práci s heterogenní třídou (Beninghof, 2012, Murawski, 2017). Postupně se po roce 200 začal rozšiřovat i mimo speciálně pedagogickou oblast a byl zkoumán a dokládán jeho pozitivní efekt na výuku (Friend & Bursuck, 2009, Murawski, 2017). Bylo zjištěno, že pro efektivitu co-teachingu (včetně virtuálního) je důležité zabývat se celým jeho procesem (plánováním, realizací, reflexí, včetně volby typu co-teachingu a jeho specifických variant).

3 METODOLOGIE VÝZKUMU

Pro dosažení cíle jsme využili kvalitativní i kvantitativní metodologii. V kvalitativní části se výzkum opíral o individuální rozhovory, skupinové rozhovory a pozorování ((Hendl, 2016, Švaříček a Šeďová, 2014) Pedagogický experiment byl realizován pomocí znalostních testů v randomizované experimentální a kontrolní skupině. Jako doplňujícím metody výzkumu jsme využili obsahovou analýzu scénářů hodin. V rámci předvýzkumné části jsme věnovali pozornost možným interferujícím proměnným a jejich eliminaci. Data byla následně průběžně (v souladu s jednotlivými fázemi projektu) analyzována výzkumným

tým v souladu s relevantními metodologickými postupy. Kvalitativní data z rozhovorů byla kódována a seskupována do kategorií, u kvantitativního dat jsme provedli statistickou analýzu.

4 VÝSLEDKY/OČEKÁVÁNÉ VÝSLEDKY

Výsledky experimentu na randomizovaných skupinách ukázaly, že výsledky testu žáků z osvojovaného učiva z výuky s využitím virtuálního co-teachingu nejsou statisticky významně lepší ani horší než výsledky testu žáků z osvojovaného učiva z výuky s využitím klasického frontálního co-teachingu. Vliv efektu reprezentovaného Glassovou deltou je v obou případech zanedbatelně malý.

Výsledky kvalitativních studií identifikovaly hlavní možnosti, překážky a bariéry. Byla identifikována přidaná hodnota, kterou virtuální co-teaching přináší, význam odlišných pohledů vzdělavatelů, možnost individualizovat a optimalizovat tempo výuky apod. Jako hlavní překážka, které efektivitu virtuálního co-teachingu snižuje, byla opakovaně zdůrazňována především technická stránka věci a její nedostatky (např. Svobodová, Veteška & Dvořáková, 2022).

5 ZÁVĚRY A DISKUSE

Smíšeným výzkumem jsme zjišťovali efektivitu virtuálního co-teachingu. Měření efektivity v pedagogice je obtížné, nejedná se o laboratoř a do hry vstupují další proměnné, které se nedaří eliminovat. Zjednodušíme-li efektivitu na učební výsledky, můžeme konstatovat, že není rozdíl mezi fyzickým a virtuálním co-teachingem. Výsledky v testech byly obdobné. Odpovědět na otázku, zda je virtuální co-teaching stejně efektivní jako běžný ale takto jednoduše nelze. Je nezbytné zohlednit další faktory, které vstupují do pedagogického procesu. Tyto faktory jsme odkrývaly za pomoci kvalitativních studií. Virtuální co-teaching funguje tehdy, pokud je dobře nastavena spolupráce mezi oběma vzdělavateli. Hodina musí být velmi precizně naplánována a připravena jako scénář. Je nezbytné, aby oba vzdělavatelé uměli dobře pracovat ve virtuálním prostředí a výuku nenarušovaly technické komplikace.

6 LITERATURA

- Beninghof, A., 2012. *Co-Teaching That Works: Structures and Strategies for Maximizing Student Learning*. San Francisco: Jossey-Bass.
- Friend, M. & Bursuck, W., 2009. *Including Students with Special Needs: A Practical Guide for Classroom Teachers: MyEducationLab Series*. Londýn: Pearson.
- Fluijt, D., Bakker, C. & Struyf, E., 2016. Team-reflection: the missing link in co-teaching teams. *European journal of special needs education*, 31(2), pp.187–201.
- Hendl, J., 2016. *Kvalitativní výzkum: základní teorie, metody a aplikace*. Praha: Portál.
- Murawski, W. W. (2017). *Beyond Co-Teaching Basics: A Data-Driven, No-Fail Model for Continuous Improvement*. Virginia: ASCD.
- Spilková, V. et al., 2015. *Klinická škola a její role ve vzdělávání učitelů*, Praha: Retida, spol. s r. o.
- Svobodová, Z., Veteška, J. & Dvořáková, D., 2022. Virtual co-teaching through the eyes of primary and secondary school students. In Pitula, B. & Kowalski, M. (eds.). *Co-Teaching – Everyday Life or Terra Incognita of Contemporary education?* Göttingen: V & R unipress
- Švaříček, R. & Šedová, K., 2007. *Kvalitativní výzkum v pedagogických vědách*. Praha: Portál.